

UNIWERSYTET WARSZAWSKI
Wydział Nauk Ekonomicznych

Makroekonomia 1

Wykład 3.

Bilans płatniczy i kurs walutowy

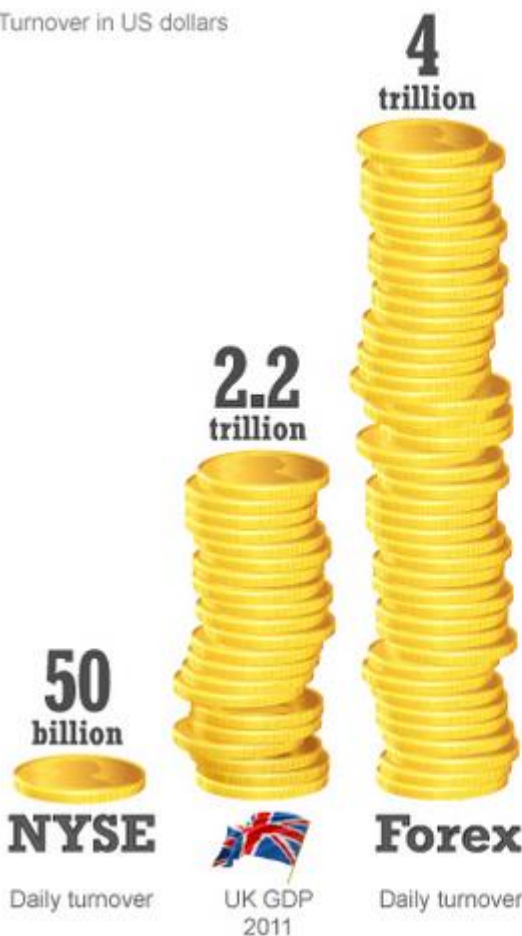
Jak zarobić 1 mld USD w jeden dzień, czyli o pewnej czarnej środzie...

- 1990 – UK przystępuje do ERM (funt związany a DM)
- 1 funt = 2,95 DM (+/-6%)
- Wzrost stóp procentowych w Niemczech → Bank Anglii też był zmuszony podnosić stopy procentowe
- 1992 – Quantum G. Soros – zaciąganie pożyczek w funtach (krótka pozycja)
- Wrzesień 1992 – Soros w mediach: „funt jest przewartościowany”, sprzedaż funtów i impuls do spadku wartości funta
- Bank Anglii ratuje funta (spadek rezerw)
- Rano, 16 września 1992 roku, stopa procentowa w UK podniesiona z 10% do 12%, zapowiedź kolejnych podwyżek (do 15%), ale o godzinie 19 wieczorem ogłosił kapitulację – funt został zdewaluowany z 2,78 DM do 2,2 DM i wypadł z ERM.
- Soros odkupił tańsze funty, spłacił kredyty zaciągnięte w funtach i na czysto zarobił około 1 mld USD!

FOREX – największy rynek finansowy świata

The most liquid market in the world

Turnover in US dollars

24-hour market

forex markets are open 24-hours a day from Sunday evening through to Friday night

Leverage

With leverage you can control a relatively large exposure for only a small initial deposit

Volatility

Foreign exchange rates can change rapidly in response to any real-time economic and political events.

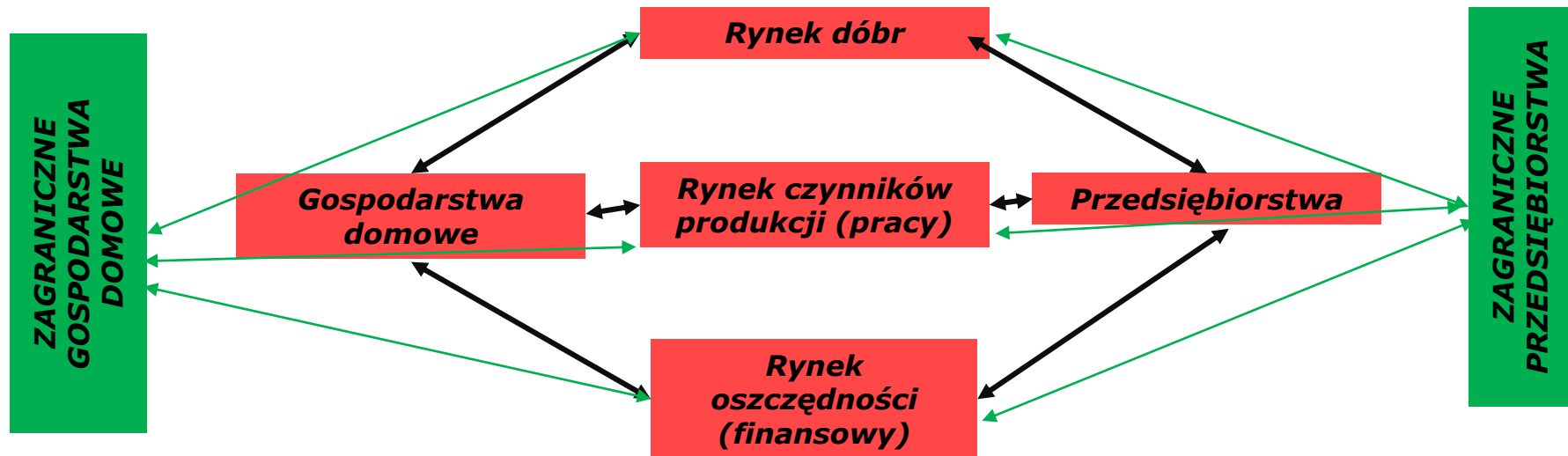
Range of Markets

37 CURRENCY PAIRS
Majors Minors

Plan wykładu 3.

- Kurs walutowy
 - Systemy kursowe
 - Rynek walutowy
 - Bilans płatniczy a rynek walutowy
- Bilans płatniczy
 - Definicja
 - Zasady księgowania transakcji
 - Struktura bilansu
 - Polski bilans płatniczy
- Powiązanie obu kategorii blisko ze sobą powiązane

Równowaga makroekonomiczna w gospodarce otwartej i zamkniętej

- Jeśli w kraju i zagranicą są różne waluty → konieczność wymiany waluty → rynek walutowy

Rynek walutowy

Waluta i rynek walutowy

- **Rynek walutowy** to rynkiem, na którym wymieniane są waluty jednych krajów na waluty innych krajów
- **Waluta** – pojęcie używane zamiennie z pojęciem pieniądź, przede wszystkim w kontekście wymiany międzynarodowej
- Do **waluty zagranicznej** zalicza się zagraniczne monety, banknoty, depozyty w bankach zagranicznych oraz inne zagraniczne płynne, krótkookresowe instrumenty finansowe

Kurs walutowy

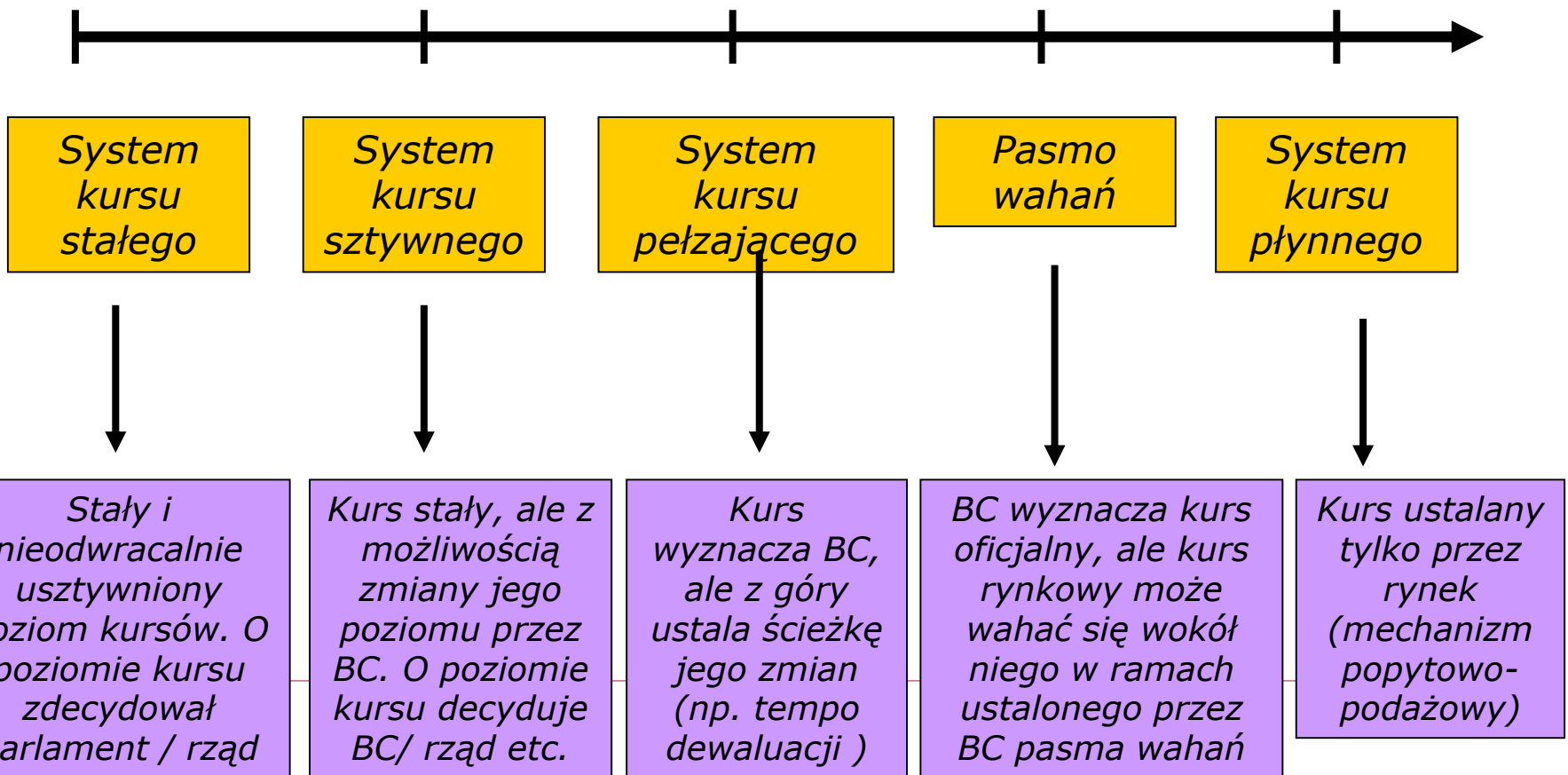
- **Kurs walutowy** jest ceną jednej waluty wyrażoną w innej walucie
 - Każdy kurs walutowy można wyrazić na dwa sposoby:
 - w **kwotowaniu bezpośrednim** – podając cenę walut obcych w walucie krajowej
 - w **kwotowaniu pośrednim** – podając ile kosztuje waluta krajowa w walutach obcych
 - Jeden sposób kwotowania jest odwrotnością drugiego
 - W Polsce najczęściej posługujemy się kwotowaniem bezpośrednim
 - Będziemy oznaczać go E
 - Zapis 3,08 PLN/USD oznacza kurs (cenę) dolara wyrażony w złotych
 - Często posługiwać się będziemy zapisem: USD/PLN 3,08
-

System walutowy danego kraju

- System walutowy (system kursowy, reżim kursowy) to zamierzony przez władze monetarne zakres zmienności kursu walutowego
- Władze mogą zdecydować, iż kurs w ogóle nie powinien się wahać lub że może zmieniać się dowolnie w zależności od sytuacji rynkowej (układu popytu i podaży) lub wybrać różne warianty pośrednie

Systemy walutowe

STOPIEŃ PŁYNNOŚCI KURSU WALUTOWEGO

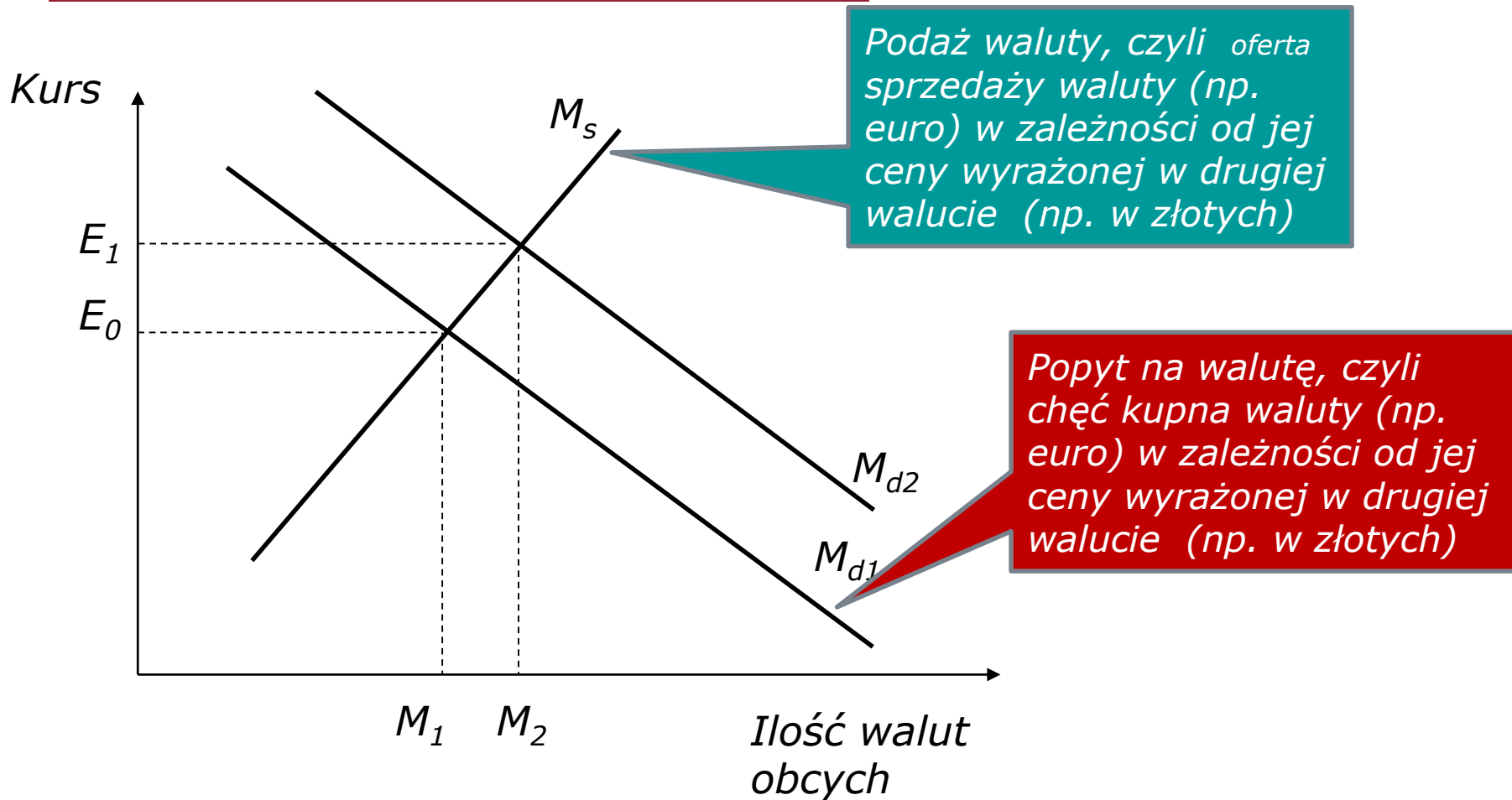
Zmiany kursu walutowego

- **Aprecjacja waluty:** wzrost jej wartości
- **Deprecjacja waluty:** spadek jej wartości
- Pojęć tych używamy, gdy zmiany wartości waluty wynikają ze zmian równowagi rynkowej, w systemie kursu płynnego
 - Przykład: jeśli miesiąc temu 1 \$ kosztował 2,8 PLN, zaś dziś kosztuje 3,1 PLN, mówimy, że w ciągu tego miesiąca \$ uległ aprecjacji, a złotych deprecjacji
- Pojęciami bliźniaczymi do aprecjacji i deprecjacji, ale używanymi, gdy kurs jest sterowany przez bank centralny są pojęcia **rewaluacji** i **dewaluacji**
 - Przykład: gdyby bank centralny ustalił kurs złotego do dolara na poziomie 2 zł za \$, a po roku zmienił kurs do poziomu 3 zł za \$, powiemy, że złoty został zdewaluowany przez bank centralny

Skąd się bierze kurs walutowy w systemie kursu płynnego?

- Kurs walutowy to cena
 - Cena jest parametrem ustalany na rynku
 - W systemie kursu płynnego kurs walutowy jest wynikiem interakcji między popytem a podażą na waluty na rynku walutowym
-

Kurs ustala się na rynku

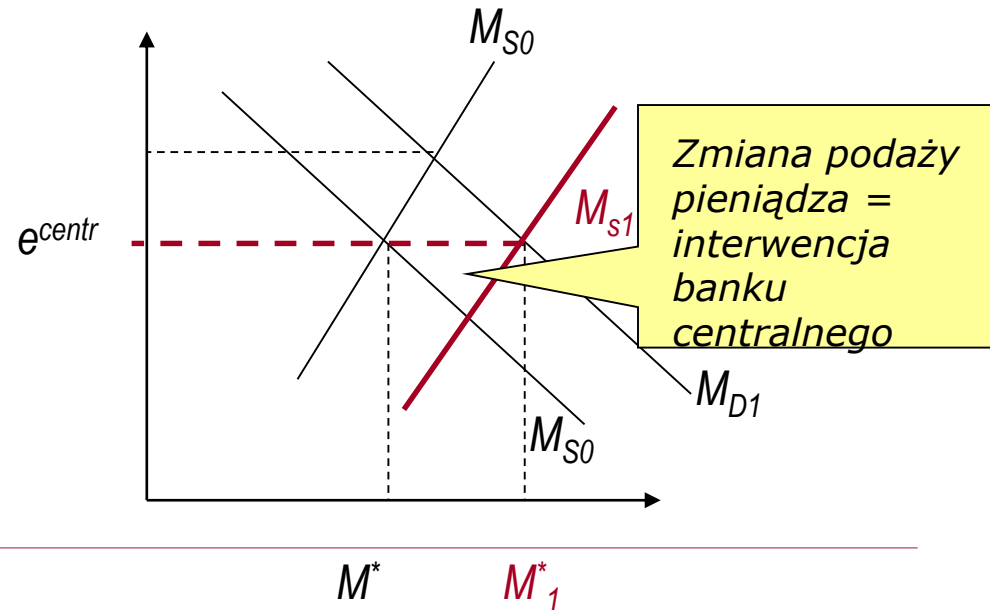
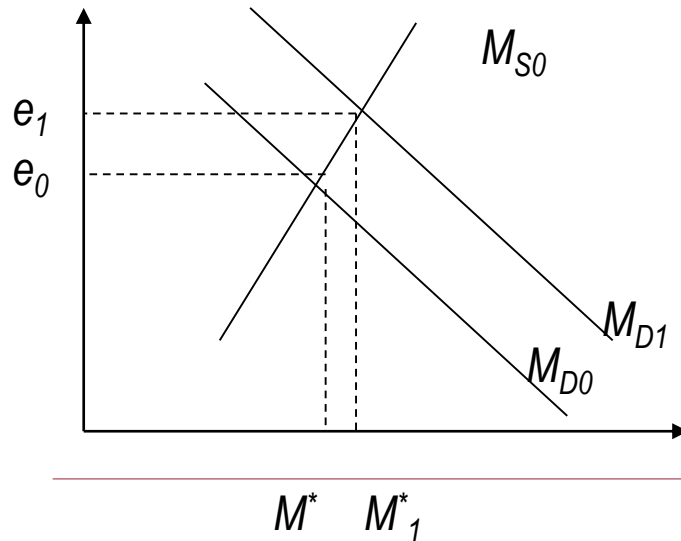

Popyt i podaż walut obcych

- Kurs ustala się pod wpływem popytu na daną walutę i jej podaży; przykładowe czynniki powodujące ich zmiany, m.in...:
 - **Handel zagraniczny**, np. jeśli polska firma eksportuje swój produkt do Niemiec, jej kontrahent płaci należność w euro. Firma ponosi koszty w złotych (płace pracowników, surowce, energia itp.), a zatem musi sprzedać euro na rynku walutowym (zamienić je na złote) → podaż euro rośnie
 - **Wynagrodzenia czynników produkcji zatrudnionych zagranicą**, np. jeśli amerykańska firma ma filie w Polsce działającą na polskim rynku, osiąga ona zyski w złotych, a zysk firmy transferowany jest do USA – najpierw złote muszą zostać zamienione (na rynku walutowym) na dolary → popyt na dolary rośnie
 - **Przepływ kapitału**, np. fiński fundusz emerytalny kupuje obligacje polskiego rządu; fundusz ma euro, zaś rząd sprzedaje obligacje za złotówki; nabywca obligacji musi najpierw na rynku walutowym kupić złote → podaż euro rośnie

Kurs walutowy a system kursowy

- System kursu walutowego
 - **Płynny** (kurs jest ustalany wyłącznie przez siły rynkowe)
 - **Sztywny** (kurs, którego poziom jest ustalany przez władze (np. bank centralny); rzadko jest to jeden poziom kursu, zwykle kurs centralny wokół którego dopuszcza się pasmo wahań)

Rynek i kurs walutowy „w praktyce”

- Rynek walutowy (zarówna ten wielki międzybankowy, jak i nasz codzienny) opiera się o instytucję pośrednika
- Pośrednik sprzedaje i skupuje waluty zarabiając na różnicy ceny kupna i sprzedaży
 - **Kurs kupna i sprzedaży**
 - Widełki kursowe (spread)

Źródło: <http://kantory.pl/?id=kursy>

średnie z aktualnych kursów kantorowych:					
państwo:	waluta:	K:	ΔK:	S:	ΔS:
Australia	AUD	2.5948	▼	2.7072	▼
Bułgaria	BGN	2.1115	▼	2.2462	▲
Chorwacja	HRK	0.5286	▲	0.5974	▲
Czechy	CZK	0.1615	▼	0.1676	▲
Dania	DKK	0.5513	▲	0.5684	▼
Kanada	CAD	2.6017	▼	2.7109	▼
Norwegia	NOK	0.4247	▲	0.4402	▼
Rumunia	RON	0.8708	▲	0.9690	▲
Szwajcaria	CHF	3.6049	▼	3.6705	▼
Szwecja	SEK	0.4055	▲	0.4200	▼
UE - "strefa euro"	EUR	4.1545	▼	4.2083	▲
Usa	USD	3.3740	▼	3.4367	▲
Węgry	HUF	1.0789	▲	1.1564	▲
Wielka Brytania	GBP	4.6605	▼	4.7352	▼

* 100 jednostek K/S - kurs kupna/sprzedaży

ΔK, ΔS - zmiana od poprzedniego dnia:
 ▲wzrost ▼spadek ●bez zmian =oblicz. niemożliwe

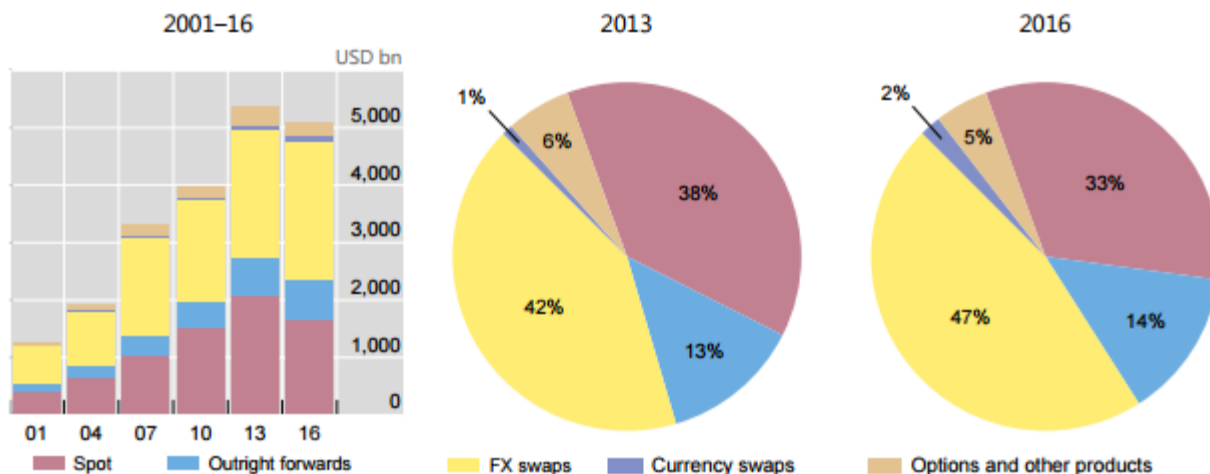
aby zobaczyć wielkość zmiany najedź kursorem na ikonkę, aby zobaczyć wykres kliknij na kod waluty

Rynek walutowy: statystyki BIS

Foreign exchange market turnover by instrument

Net-net basis,¹ daily averages in April

Graph 2

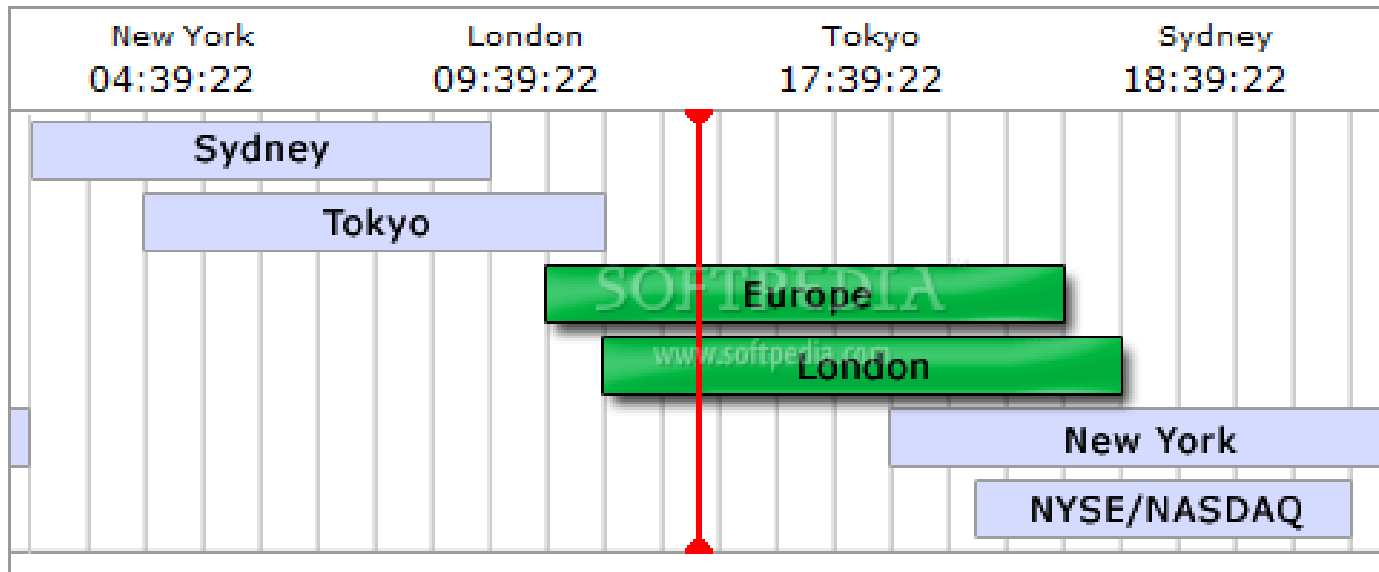
¹ Adjusted for local and cross-border inter-dealer double-counting.

Source: BIS Triennial Central Bank Survey. For additional data by instrument, see Table 1 on page 9.

Ile wynosił PKB USA w 2016 roku? (szacunkowo)

FOREX – 24 godziny na dobę

Forex World Market Sessions v7.0

Bilans płatniczy

- Zestawienie wszystkich transakcji zawieranych w jakimś okresie między krajem a zagranicą
- Dokładniej: między rezydentami a nierezydentami

Podwójny zapis

- Podstawowa konwencja sporządzania bilansu płatniczego opiera się na zasadzie podwójnego księgowania transakcji. Oznacza to, że każda transakcja znajduje swój zapis w bilansie płatniczym po dwóch stronach bilansu, o jednakowej wartości:
 - po stronie kredytowej (ze znakiem dodatnim)
 - po stronie debetowej (ze znakiem ujemnym)

Podwójny zapis

- Zapis po stronie debetowej oznacza wzrost aktywów zagranicznych posiadanych przez rezydentów lub zmniejszenie się ich zobowiązań wobec zagranicy
- Zapis po stronie kredytowej oznacza wzrost zobowiązań wobec zagranicy (np. wzrost aktywów krajowych posiadanych przez zagranicę) lub spadek należności rezydentów

Zapis po stronie kredytowej

- Po stronie kredytowej bilansu płatniczego zapisujemy:
 - eksport dóbr i usług
 - dochody rezydentów należne z zagranicy
 - transfery otrzymane z zagranicy
 - zwiększenie krajowych zobowiązań wobec zagranicy
 - zmniejszenie aktywów zagranicznych posiadanych przez rezydentów
- Z punktu widzenia rynku walutowego zapisy po stronie kredytowej powodują zwiększanie się podaży walut obcych

Zapis po stronie debetowej

- Po stronie debetowej bilansu płatniczego zapisujemy:
 - import dóbr i usług
 - dochody nierezydentów należne z kraju
 - transfery dla zagranicy
 - spadek krajowych zobowiązań wobec zagranicy
 - wzrost aktywów zagranicznych posiadanych przez rezydentów
- Z punktu widzenia rynku walutowego zapisy po stronie debetowej powodują zwiększanie się popytu na waluty obce

Struktura bilansu płatniczego

Bilans płatniczy składa się z kilku rachunków, gdzie zapisywane są poszczególne typy transakcji

1. Rachunek bieżący

- Dobra
- Usługi (transportowe, turystyczne, uszlachetnianie komunikacyjne, ubezpieczeniowe, finansowe itd.)
- Dochody pierwotne
 - ✓ Wynagrodzenia siły roboczej
 - ✓ Dochody inwestycyjne z kapitału (z inwestycji bezpośrednich i portfelowych, pozostałych)
 - ✓ Inne dochody
- Dochody wtórne (dochody wtórne sektora rządowego oraz pozostałe)

Struktura bilansu płatniczego

2. Rachunek kapitałowy

- **Transfery kapitałowe** sektora rządowego: ilość środków, które otrzymaliśmy od UE oraz innych instytucji międzynarodowych i w drugą stronę (przekazanych przez rząd do instytucji). Przeznaczenie tych środków jest na min. drogi, mosty, szkoły, szpitale (czyli na aktywa trwałe). Dodatkowo zaliczane tu są: umorzenia wierzytelności (w formie odsetek i kapitału)
- **Transfery kapitałowe** pozostałych sektorów: jak powyżej
- Nabywanie i zbywanie **nieprodukowanych aktywów niefinansowych**: do tej grupy zaliczamy (patenty, prawa autorskie, licencje, znaki towarowe). Dodatkowo ujmowane są nabycie i zbycie gruntów przez ambasady w dwie strony (polskie i zagraniczne).

Polska: Bilans płatniczy / Balance of Payments

	mIn PLN / mn PLN
	2016
Rachunek bieżący / Current Account	-5 380
Saldo obrotów towarowych / Balance on goods	12 834
Eksport / Goods: exports	774 178
Import / Goods: imports	761 344
Saldo usług / Balance on Services	61 428
Przychody / Services: Credit	196 430
Rozchody / Services: Debit	135 002
Saldo dochodów pierwotnych / Balance on Primary Income	-73 544
Przychody / Primary income: credit	49 813
Rozchody / Primary income: debit	123 357
Saldo dochodów wtórnych / Balance on Secondary Income	-6 098
Przychody / Secondary income: credit	24 038
Rozchody / Secondary income: debit	30 136
Rachunek kapitałowy / Capital Account	19 536
Przychody / Capital account: credit	22 653
Rozchody / Capital account: debit	3 117

Struktura bilansu płatniczego

3. Rachunek finansowy

- **Inwestycje bezpośrednie** – transakcje związane z ustanawianiem trwałych i bezpośrednich więzi ekonomicznych (nabycie co najmniej 10% udziałów w kapitale firm)
- **Inwestycje portfelowe** – płatności z tytułu zakupu i sprzedaży udziałowych (nie będących inwestycjami bezpośrednimi) oraz dłużnych papierów wartościowych
- **Pozostałe inwestycje** – transakcje finansowe, które nie są ujmowane z inwestycjach bezpośrednich, inwestycjach portfelowych ani oficjalnych aktywach rezerwowych, a które wpływają na krajowe należności i zobowiązania

Polska: Bilans płatniczy / Balance of Payments

mIn PLN / mn
PLN

	2016
Rachunek finansowy / Financial account	-2 111
Inwestycje bezpośrednie - aktywa / Direct investment - assets	44 732
Akcje i inne formy udziałów kapitałowych / Equity and investment fund shares	25 993
Instrumenty dłużne / Debt instruments	18 739
Inwestycje bezpośrednie - pasywa / Direct investment - liabilities	66 444
Akcje i inne formy udziałów kapitałowych / Equity and investment fund shares	42 777
Instrumenty dłużne / Debt instruments	23 667
Inwestycje portfelowe - aktywa / Portfolio investment - assets	-24 840
Udziałowe papiery wartościowe / Equity securities	-25 846
Dłużne papiery wartościowe / Debt securities	1 006
Inwestycje portfelowe - pasywa / Portfolio investment - liabilities	-9 403
Udziałowe papiery wartościowe / Equity securities	-10 783
Dłużne papiery wartościowe / Debt securities	1 380
Pozostałe inwestycje - aktywa / Other investment - assets	9 547
NBP / Monetary authorities	995
Sektor rządowy / General government	959
Monetarne Instytucje Finansowe (z wyłączeniem NBP) / MFIs	1 353
Pozostałe sektory / Other sectors	6 240
Pozostałe inwestycje - pasywa / Other investment - liabilities	64 316
NBP / Monetary authorities	65 863
Sektor rządowy / General government	-370
Monetarne Instytucje Finansowe (z wyłączeniem NBP) / MFIs	-10 615
Pozostałe sektory / Other sectors	9 438
Pochodne instrumenty finansowe / Financial derivatives	539
Oficjalne aktywa rezerwowe / Official reserve assets	89 268
Saldo błędów i opuszczeń / Net Errors and Omissions	-16 267

Struktura bilansu płatniczego

Oficjalne aktywa rezerwowe – transakcje dokonywane przez bank centralny w zakresie obrotów na rachunkach bieżących i lokat w bankach zagranicznych, obrotów zagranicznymi papierami wartościowymi, transzy rezerwowej MFW oraz zakupów i sprzedaży złota monetarnego.

Struktura bilansu płatniczego

4. Saldo błędów i opuszczeń – wynika z transakcji niezarejestrowanych lub nieprawidłowo ujętych w sprawozdaniach.

Polska: Bilans płatniczy / Balance of Payments

mIn PLN / mn
PLN

	2016
Rachunek finansowy / Financial account	-2 111
Inwestycje bezpośrednie - aktywa / Direct investment - assets	44 732
Akcje i inne formy udziałów kapitałowych / Equity and investment fund shares	25 993
Instrumenty dłużne / Debt instruments	18 739
Inwestycje bezpośrednie - pasywa / Direct investment - liabilities	66 444
Akcje i inne formy udziałów kapitałowych / Equity and investment fund shares	42 777
Instrumenty dłużne / Debt instruments	23 667
Inwestycje portfelowe - aktywa / Portfolio investment - assets	-24 840
Udziałowe papiery wartościowe / Equity securities	-25 846
Dłużne papiery wartościowe / Debt securities	1 006
Inwestycje portfelowe - pasywa / Portfolio investment - liabilities	-9 403
Udziałowe papiery wartościowe / Equity securities	-10 783
Dłużne papiery wartościowe / Debt securities	1 380
Pozostałe inwestycje - aktywa / Other investment - assets	9 547
NBP / Monetary authorities	995
Sektor rządowy / General government	959
Monetarne Instytucje Finansowe (z wyłączeniem NBP) / MFIs	1 353
Pozostałe sektory / Other sectors	6 240
Pozostałe inwestycje - pasywa / Other investment - liabilities	64 316
NBP / Monetary authorities	65 863
Sektor rządowy / General government	-370
Monetarne Instytucje Finansowe (z wyłączeniem NBP) / MFIs	-10 615
Pozostałe sektory / Other sectors	9 438
Pochodne instrumenty finansowe / Financial derivatives	539
Oficjalne aktywa rezerwowe / Official reserve assets	89 268
Saldo błędów i opuszczeń / Net Errors and Omissions	-16 267

Podstawowa tożsamość bilansu płatniczego

- Podstawowa tożsamość bilansu płatniczego:

$$CA + KA + FA + SD + RES = 0$$

- Gdzie:
- CA – current account (rachunek bieżący)
- KA – capital account (rachunek kapitałowy)
- FA – financial account (rachunek finansowy)
- SD – statistical discrepancy (saldo błędów)
- RES – reserves (zmiana rezerw)
- Bilans płatniczy zawsze sumuje się do 0 (w sensie księgowym)!

Nierównowaga bilansu płatniczego

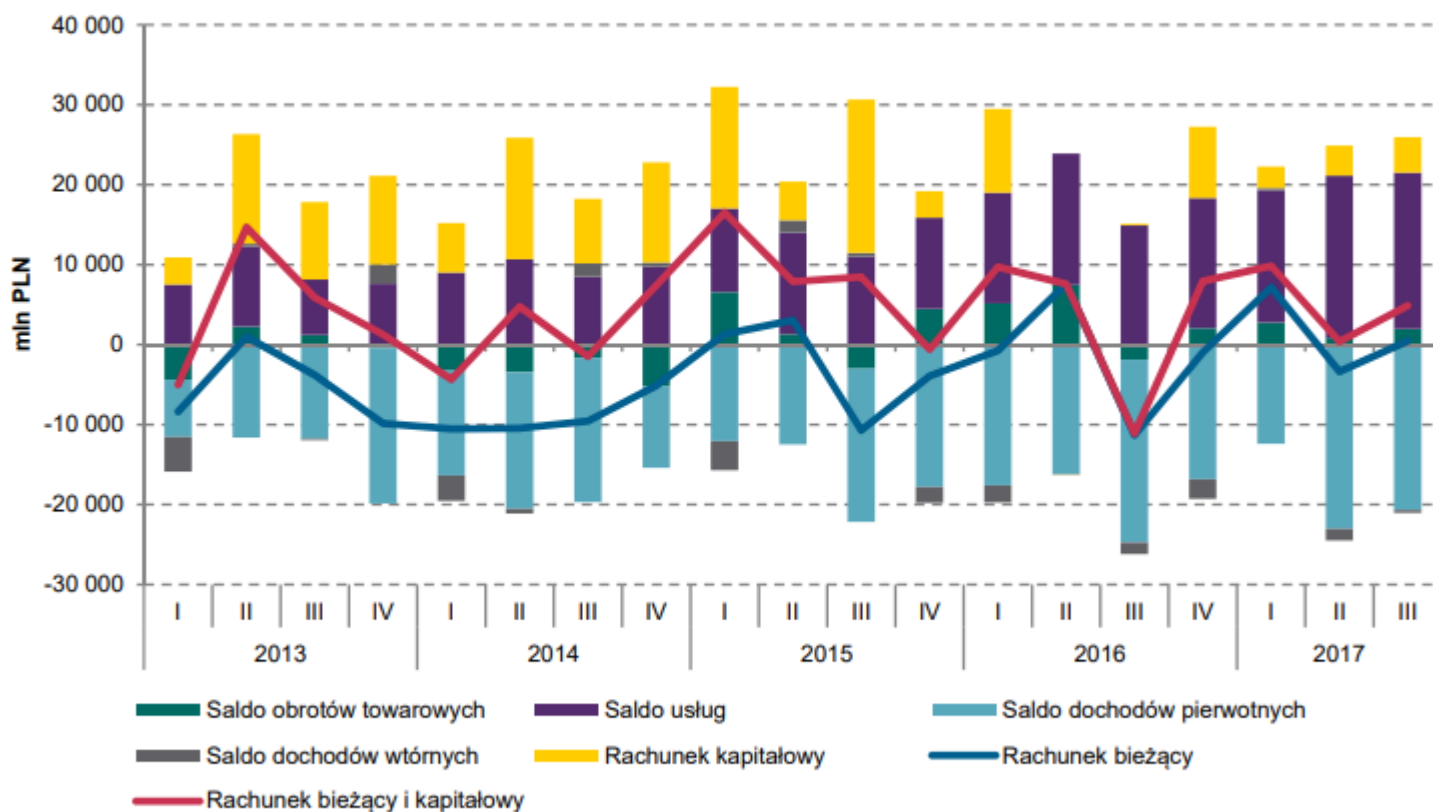
- Bilans płatniczy w sensie księgowym zawsze sumuje się do 0. Dlaczego zatem mówi się o nadwyżce, deficycie lub równowadze bilansu płatniczego?
- O równowadze bilansu płatniczego (lub nierównowadze w postaci nadwyżki bądź deficytu) mówimy jedynie **w odniesieniu do rachunków bilansu z wyłączeniem pozycji finansujących** (czyli oficjalnych aktywów rezerwowych).
- Pozycje bilansu płatniczego z wyłączeniem rezerw nazywa się **bilansem płatniczym w wąskim rozumieniu:**
BP = CA + KA + FA + SD
- Jeśli suma sald powyższych rachunków jest dodatnia, mówimy o nadwyżce bilansu płatniczego w wąskim rozumieniu. Gdy jest ujemna – mówimy o jego deficycie

Nierównowaga bilansu a zamiana rezerw

- Z definicji bilansu płatniczego w wąskim rozumieniu wynika, że: $BP = -RES$
- Oznacza to, że bilans płatniczy jest w równowadze, gdy saldo rezerw nie zmienia się.
- Deficyt bilansu płatniczego oznacza sytuację, w której obserwujemy zmniejszenie się rezerw (UWAGA: **zmniejszenie rezerw księgowane jest po stronie kredytowej ze znakiem dodatnim**, gdyż jest to zmniejszenie się aktywów zagranicznych posiadanych przez rezydentów; na rynek walutowy napływają waluty obce).
- Odwrotnie w przypadku nadwyżki BP

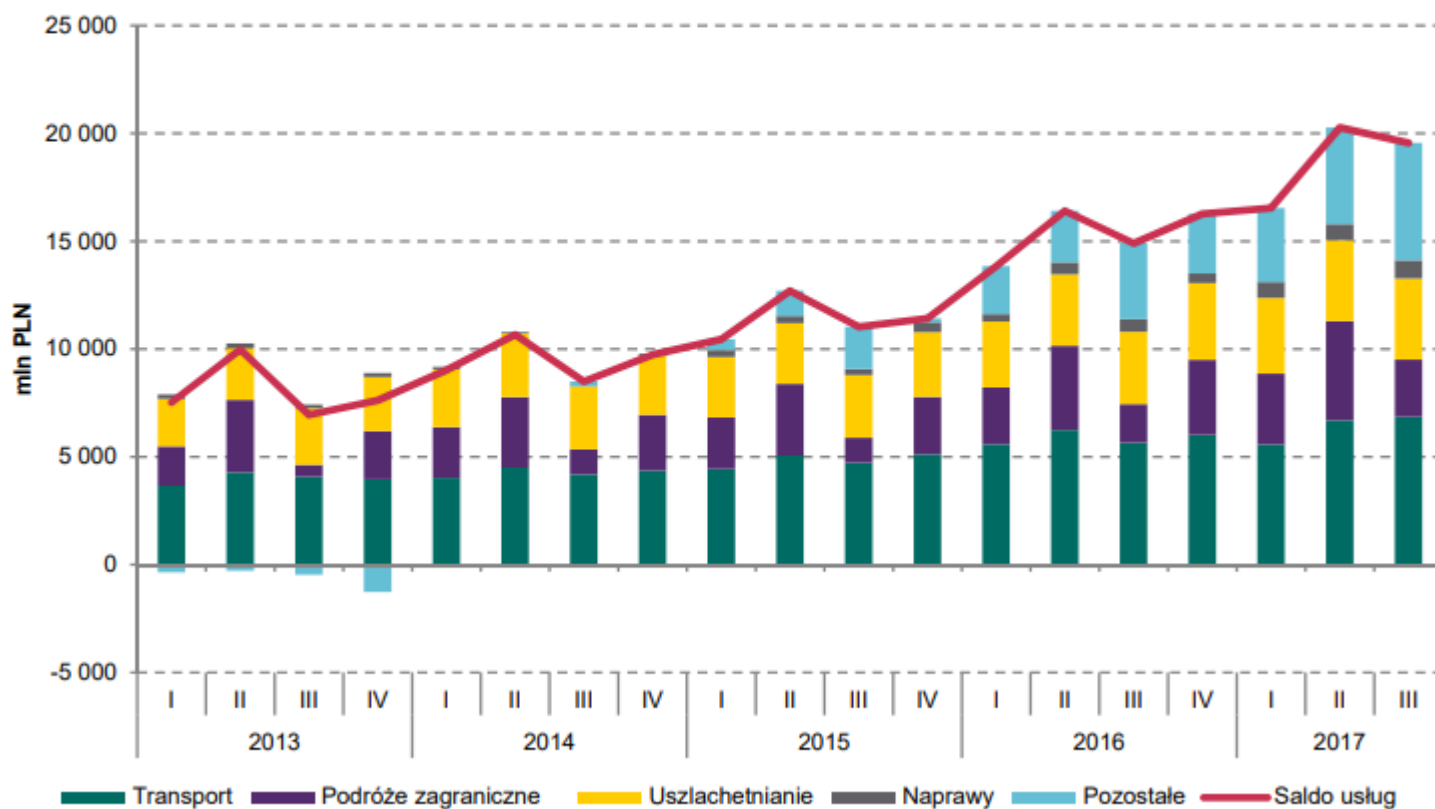
Polski bilans płatniczy: rachunek bieżący i kapitałowy

Wykres 1. Saldo rachunku bieżącego i kapitałowego w ujęciu kwartalnym

Saldo obrotów usługami

Wykres 6. Saldo międzynarodowego handlu usługami

Rachunek finansowy: jak czytać dane?

Tabela 7. Rachunek finansowy – pasywa

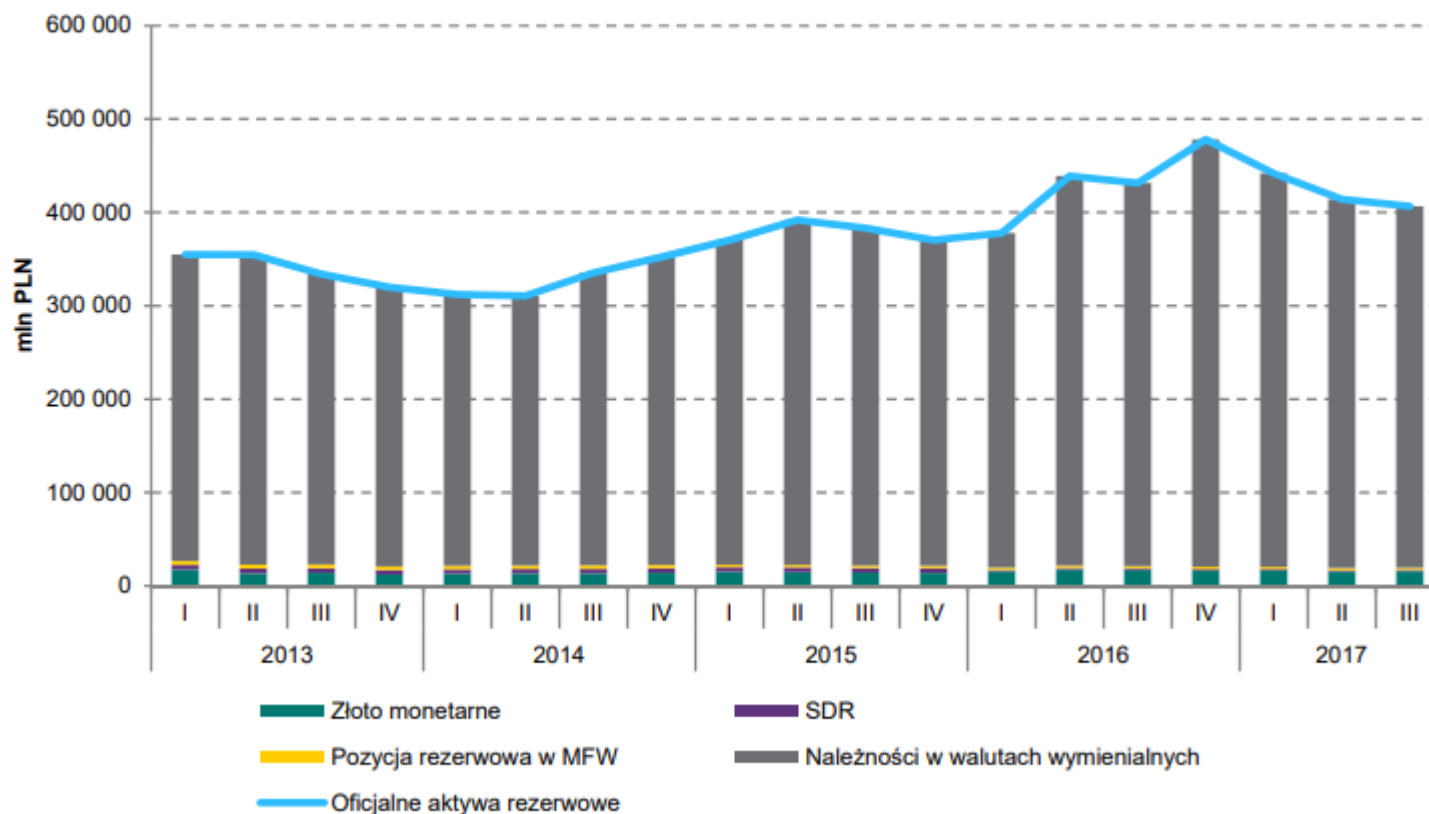
	mln PLN											
	2015				2016				2017			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	
Rachunek finansowy - pasywa	28 666	29 623	12 367	5 884	20 588	57 723	10 442	32 604	786	-17 076	284	
Inwestycje bezpośrednie	21 087	3 762	18 147	13 864	24 567	12 210	7 724	21 943	7 690	-7 479	10 485	
Inwestycje portfelowe	8 717	3 722	4 472	12 935	-25 079	25 031	-1 522	-7 833	11 438	5 691	2 965	
Pozostałe inwestycje	-1 138	22 139	-10 252	-20 915	21 100	20 482	4 240	18 494	-18 342	-15 288	-13 166	

Tabela 11. Rachunek finansowy - aktywa

	mln PLN											
	2015				2016				2017			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	
Rachunek finansowy - aktywa	36 989	31 531	16 210	-5 894	20 856	60 342	4 573	33 475	1 896	-19 004	-1 573	
Inwestycje bezpośrednie	8 117	4 636	9 136	-3 695	7 766	3 746	4 753	28 467	2 376	1 815	918	
Inwestycje portfelowe	6 675	10 124	11 852	13 060	-2 160	5 934	-3 210	-25 404	6 225	-2 531	1 684	
Pozostałe inwestycje	14 212	-2 130	1 227	6 169	482	9 101	-3 487	3 451	8 747	-3 556	4 815	
Pochodne instrumenty finansowe netto	-1 083	-686	-1 809	-85	351	-303	-268	759	-737	-2 087	-334	
Oficjalne aktywa rezerwowe	9 068	19 587	-4 196	-21 343	14 417	41 864	6 785	26 202	-14 715	-12 645	-8 656	

Aktywa rezerwowe NBP

Wykres 10. Stan oficjalnych aktywów rezerwowych

Polskie zadłużenie za granicą

Tabela 14. Zadłużenie zagraniczne Polski - wybrane wskaźniki

	Miana	IV kw 2015 III kw 2016	I kw 2016 IV kw 2016	II kw 2016 I kw 2017	III kw 2016 II kw 2017	IV kw 2016 III kw 2017
1. <u>Zadłużenie zagraniczne</u> Produkt krajowy brutto	%	74,0	75,9	72,2	70,8	69,4
2. <u>Zadłużenie zagraniczne krótkoterminowe</u> Zadłużenie zagraniczne ogółem	%	21,3	23,2	22,2	21,6	21,3
3. <u>Zadłużenie zagraniczne krótkoterminowe</u> Oficjalne aktywa rezerwowe	%	67,3	68,3	68,5	70,5	70,6
4. <u>Zadłużenie zagraniczne netto</u> Produkt krajowy brutto	%	33,2	32,1	30,9	31,3	30,8
5. <u>Zadłużenie zagraniczne sektora rządowego i samorządowego z terminem wymagalności do 1 roku</u> Oficjalne aktywa rezerwowe	%	6,3	5,1	3,4	6,0	7,0
A Zadłużenie zagraniczne ogółem	mln PLN	1 364 822	1 411 068	1 361 026	1 352 643	1 349 197
B Zadłużenie zagraniczne długoterminowe	mln PLN	1 074 221	1 084 403	1 058 231	1 060 682	1 062 228
C Zadłużenie zagraniczne krótkoterminowe	mln PLN	290 601	326 665	302 795	291 961	286 969
D Produkt krajowy brutto	mln PLN	1 844 143	1 858 637	1 884 952	1 911 307	1 944 165
E Oficjalne aktywa rezerwowe	mln PLN	431 535	478 077	441 837	414 068	406 642
F Zadłużenie zagraniczne netto	mln PLN	612 666	597 302	582 618	598 174	597 901
G Zadłużenie zagraniczne sektora rządowego i samorządowego z terminem spłaty do 1 roku	mln PLN	27 222	24 478	14 948	24 807	28 337

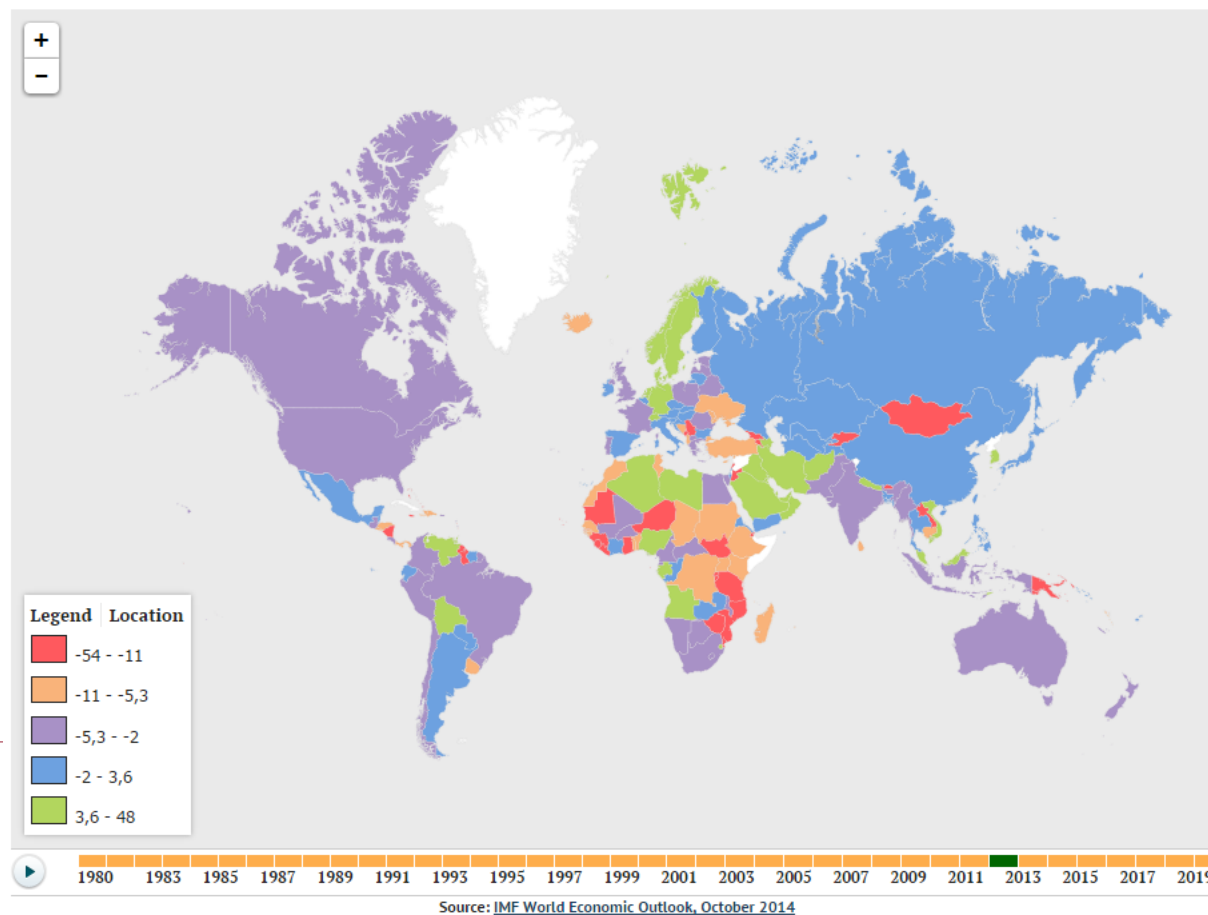
Saldo rachunku bieżącego jako % PKB

Current account balance, % of GDP

(% of GDP)

Current account is all transactions other than those in financial and capital items. The major classifications are goods and services, income and current transfers. The focus of the BOP is on transactions (between an economy and the rest of the world) in goods, services, and income.

[Export](#) [Explore data](#) [View Ranking](#) [Embed](#)

UNIwersytet Warszawski
Wydział Nauk Ekonomicznych

Koniec wykładu 3.

Dziękuję i zapraszam za tydzień !